

**TED ANKARA KOLEJİ VAKFI ÖZEL
LİSESİ**

**ULUSLARARASI BAKALORYA DİPLOMA
PROGRAMI
TÜRKÇE A DERSİ UZUN TEZİ**

**“UMUDUN YOLDAŞI; YALNIZLIĞIN SIRDAŞI:
ÖZLEM”**

Danışman Öğretmen: Şefika Betül BUZLUK

Öğrencinin Adı: Nazlı

Öğrencinin Soyadı: İNAY

Diploma Numarası: D-001129-0114

Ödevin Sözcük Sayısı: 3801

Araştırma Sorusu: Özdemir Asaf, Ahmet Telli ve Afşar Timuçin'in şiirlerinde "özlem" teması nasıl ele alınmıştır?

ÖZ (Abstract)

Uluslararası Bakalorya bitirme tezi olarak A dersi kapsamında hazırlanan bu çalışmada “özlem” temasının Özdemir Asaf, Ahmet Telli ve Afşar Timuçin tarafından nasıl ele alındığı karşılaştırma yöntemiyle incelenmiştir. Türk Edebiyatı’nda sıklıkla işlenen bu temanın seçilmesinin nedeni evrensel olmasına karşın şairlerin bu temaları işleyiş biçimleriyle farklı ve özgün yönlerinin ortaya koyulmasıdır. Roman yerine şiir tercih edilmesinin nedeni ise bu temanın şiirdeki şiirsel söyleme daha uygun ve şiir türünün roman ve öyküye karşın duyguyu daha öncelikli kılmasıdır.

Tezin giriş bölümünde şair bilgisi, şiirin evrenselliği ve özlem teması üzerinde durulmuş, temanın çağrışımları olabilecek "umut", "yalnızlık" gibi temalarla örtüşen, kesişen yanlarına değinilmiş, birinci bölümünde "özlem" temasının üç şair tarafından nasıl incelendiği irdelenmiş; daha sonra şiirler (şiir örnekleri) üzerinden şairlerin biçimsel tercihlerinin karşılaştırılması yapılarak kullanılan tekniklere değinilmiştir. Tezin amacı, bu üç farklı şair üzerinden aynı temanın farklı biçimlerde nasıl ele alındığını ve geliştirilen farklı bakış açılarını belirlemek araştırmaktır. Bir başka tez çalışmasında aynı şairlerin işledikleri “ölüm”, “korku” gibi farklı temalar üzerine yine bir karşılaştırma ya da kesiştirme çalışması yapılabilir.

Sözcük Sayısı: 163

İÇİNDEKİLER

1) GİRİŞ	4-6
2) ÜÇ FARKLI ŞAİRİN ÖZLEMİ ELE ALIŞ BİÇİMİ	
2.1) ÖZDEMİR ASAF ŞİİRLERİNDE ÖZLEM.....	6-9
2.2) AHMET TELLİ ŞİİRLERİNDE ÖZLEM.....	9-13
2.3) AFŞAR TİMUÇİN ŞİİRLERİNDE ÖZLEM.....	13-18
3) SONUÇ.....	18-19
4) KAYNAKÇA.....	20

1) GİRİŞ

Özlem her bireyin hayatının bazı dönemlerinde farkında olarak ya da olmadan yaşadığı insan olmanın getirdiği en temel duygulardan biridir. İçsel yalnızlığın yarattığı duygu yoğunluğu veya toplumda yalnız olma kişide mutsuzluk ve memnuniyetsizlik yaratır ancak kişi bu durumu sorgulamaya başlarsa ve neden aramaya doğru yönelirse, özlem duygusu bu kasvetli duygu durumunun kurtarıcısı olarak ortaya çıkar. Çocuk özlemi, vatan özlemi, sevgili özlemi kısaca özlemek insana kimi zaman yalnızlığını unutturabilecek bir şekilde etkili olabilir. Yalnızlık hissine, özlem duygusu ne zaman umut kırıntıları vermeye başlarsa işte o zaman kişi hayata bağlanır ve umut duygusu onu aydınlığa çıkarır. İnsan yalnızlık duygusundan memnun olarak bu durumu kabullenmeye eğilimliyse ve üzerine bir boşvermişlik hali gelmişse işte o zaman özlem duygusunun ortaya çıkması mümkün olabilse de umudun ortaya çıkması imkânsıza yakındır.

Şiirin en güzel malzemelerinden biri olan özlem, yalnızlık ve umut kavramlarıyla beslenerek şiiirlerde genelde yoğun bir imge kullanımıyla sunulur. Geçmişten günümüze kadar gelen bu tema, onu çağrıştıran yer yer yalnızlık yer yer de umutla birleştiğinde insanı insan yapan duygularla sözcüklere yansır ve bunun adı şiir olur. Karacaoğlan, Fuzuli, Aşık Veysel ve Orhan Veli gibi birçok önemli şair tarafından da sıkça kullanılan bu temalar insan ruhunun birer yansımasıdır:

*Bilmezler yalnız yaşamayanlar,
Nasıl korku verir sessizlik insana;
İnsan nasıl konuşur kendisiyle;
Nasıl koşar aynalara,
Bir cana hasret,
Bilmezler.*

Orhan Veli Kanık

Duyguların en kolay aktarılabildiği yazı türü olan şiir, insanın içini dökebilmesi için en uygun ortamı hazırlar. Şairler kimi zaman yalın kimi zaman da karmaşık bir dille duygu ve düşüncelerini şiir yoluyla iletir. Her ne kadar bir duygu paylaşımı da olsa şiir, bu paylaşımın anlatım yolu da bir o kadar etkilidir. O zaman şiirde söylenenler kadar söyleme şekli de önemlidir ve bu temalar farklı yazım teknikleriyle okura sunulur.

Özdemir Asaf "özlem"e gelirken yalnızlık olgusunu genelde benimsenmiş bir duygu olarak ele alır. Şiir kişileri kendilerine içsel sorular yöneltirler ancak bu tam bir sorgulama değildir çünkü bu sorular yanıtlanabilen sorulardır. Şiirlerinde içsel kabulleniş, içinden çıkmak istememe ve hoşnutluk durumu vardır. Şair söz oyunları ve sık sık tanımsal tekniğe yer vermiştir. Ö.Asaf, "özlem"i farklı boyutlarıyla yorumlasa da genelde sevgiliye özlem onun şiirlerinin ana teması olmuştur. Umut olgusunu ise gerçeğe yüzleşme sırasında kullanmış aynı zamanda şiir kişisi ileriye dönük hayallerle bu umudu beslemiştir: "*Genç idik, umularla yalnızdık*"

Ahmet Telli özlediği için yalnızdır ya da hep yalnız olduğu için özler. Onun şiirlerinde yalnızlık olgusu genellikle kişisel yalnızlıktır ve şiir kişinin içsel yolculuk sonucu hissettikleri şiire aktarılmıştır. Ayrılık sonrası yalnızlık A.Telli şiirlerinde imgeler ve koşul cümleleriyle okuyucuya iletilmiştir: "*Gidersen yıkılır bu kent, kuşlar da gider*". Bunun yanı sıra şiirlerinde yaşanmışlıklara, çocukluğa ve dostluklara özlem konuları da ele alınmıştır. Şairin yarattığı şiir kişileri genellikle hissettikleri özlem ne kadar yoğun olursa olsun onu saklamaya çalışan ya da inkar eden kişilerdir. Şiirlerinde kurulan hayaller, yarınlar için kurulan umutlar çoğu zaman boşa çıkmaktadır ve bu da şiir kişilerinde yalnızlık ve karamsarlık duygularının ortaya çıkmasına neden olmuştur. A. Telli şiirlerinde sevgiliye özlem de sık işlenen konulardan biridir. Yaşanmışlıkların kişilerin benliklerinde büyük bir etkisi olduğundan dolayı kişiler ayrılık sonrası hayata tutunmakta zorluklar çekmiş ve içsel yalnızlıkla beraber umutlarını yitirmeye başlamışlardır.

Afşar Timuçin, Özdemir Asaf ve Ahmet Telli'den farklı olarak şiirlerinde felsefi bakış açılarından faydalanarak bireylerin özlem duygusunu kimi zaman umut kimi zaman yalnızlık kavramlarıyla bağdaştırarak kaleme almıştır. Olgun bir bakış açısıyla duygulara yaklaşan şair olayları bazen sıradanlaştırmış bazense abartarak anlatmıştır. Şiir kişileri hissettiklerini net bir şekilde günlük hayattan örneklerle destekleyerek ortaya koymuş, içinde buldukları duygu karmaşalarına çözüm odaklı bir şekilde yaklaşmışlardır. Şiirlerinde gelecek kaygılarının yarattığı endişenin beraberinde getirdiği sıkıntılarla geçmişe duyulan özlem, geçmişteki özellikle çocukluktaki yaşanmışlık ya da yaşanmamışlıklara duyulan özlem gibi konular ele alınmıştır. Özlemin yarattığı yalnızlık A. Timuçin şiirlerinde de bireysel kalarak topluma

yansımamış sadece kişinin iç dünyasını etkilemiştir : "*Benim bir canla sevip bin özlemler andığım*".

2) ÜÇ FARKLI ŞAİRİN “ÖZLEM”İ ELE ALIŞ BIÇIMI

2.1) Özdemir Asaf Şiirlerinde Özlem

Kişi neye özlem duyar? Neyi özler? Ulaşamadığını mı, ortak bir yaşam bölüştüğünü mü, onda iz bırakanı mı? Anneyi, babayı, çocuğu mu, alışkanlıkları mı, düzeni mi? Kişiden kişiye, dönemden döneme değişen, bir anlamda hep bir "arama" olan özlem, Özdemir Asaf'ın şiirlerinde genellikle kişisel özlem ve çoğunlukla sevgiliye, sevgiye, eksik kalana, yaşanmışa olan özlem olarak ele alınmaktadır. Aşk, bireysel yalnızlık, kabullenme isteği onun şiirlerinde anahtar temalardır.

"Seni düşlerime aldım,

Uykusuz kaldım.

Seni uykularıma aldım,

Düşsüz kaldım.

Başıma aldım, sensiz;

Gönlüme aldım, başsız,

Sensiz, yollarda pulsuz,

Pullarda mektupsuz kaldım.

Sana adlar aradım...

Ardında adsız kaldım"

Gönlünü kaptırdığı kişiyi hayal ederek ona duyduğu özlemi gidermek isteyen şiir kişisi düşlerinde biçimlendirdiği ve ancak orada ulaşabileceğini düşündüğü bir sevgili figürü yaratmıştır ve kendi içinde gel-gitler yaşamaktadır. Benliğini yarattığı ve ulaşmak istediği kişiliğe bağlamıştır. "*Ardından adsız kaldım*" dizesi şiir kişinin özlem duyduğu kişiye ulaşamadığı sürece, zaman içinde benliğini kaybederek kendini bir boşluğun içinde bulacağını göstergesidir. Ulaşmak istediği kişiye kendini kalpten kaptıran şiir kişisi mantığını kullanmakta zorluk çekmektedir: "*Gönlüme aldım, başsız*". Arayış içinde kendini kaybetme derecesine gelmiş ve başka insanlarla da iletişimini koparmış olmasının sebebi yine beraber olmak istediği hayali sevgilisidir.

"Bir gece,

Gecede bir uyku...

Uykunun içinde ben...

*Uyuyorum,
Uykudayım,
Yanımda sen.
Uykumun içinde bir rüya,
Rüyamda bir gece,
Gecedен ben...
Bir yere gidiyorum,
Delice...
Aklımda sen. (...)*

*Seni yitiriyorum
Çok karanlık bir anda...
Birden uyanıyorum.
Bakıyorum aydınlık;
Uyuyorsun yanımda...
Güzelce."*

Bu şiirde diğer şiire göre şiir kişinin ulaşmak istediği sevgili daha gerçekçidir: "*Bakıyorum aydınlık;/Uyuyorsun yanımda.../Güzelce.*" Aşkın farkında olan ancak sevdiği kişiden bu aşkı saklayarak, duygularını idafe etmekten çekinen şiir kişisi şiirin son bölümünde görüldüğü gibi sevdiği kişiyi kaybederse yaşayacağı korku ve karamsarlığı "*karanlık*" sözcüğü ile belirtmiştir. Uyanıp sevdiği kişiyi gördüğü an ise onun için bir rahatlama ve huzur anıdır. Her iki şiirde de şiir kişisi uykusunda dahi özlediği kişiyi düşlemektedir.

*"Saçların uçuşurdu rüzgârdan.
Yanımdan seni seyrederdim.
Güneş yakardı, deniz yanardı..
Sen konuşurdun, dinlerdim.*

*Gülerdin..
Susardın, düşünürdün.
Benimle el-ele yürüdün..
Yol biterdi.*

*Görmezdim seni..
Zaman yıl yıl geçerdi.
Uzaktan, çok uzaklardan
Seni seyrederdim."*

Bu şiirde şiir kişisi diğer şiirlerden farklı olarak bir geçmişi paylaştığı ve aşık olduğu kişiye özlem duymaktadır. Beraber geçirdikleri zamanlara ve yaptıkları şeylere hasret duyan kişi "*Seni seyrededim*" dizesiyle aşık olduğu kişiye olan hayranlık ve tutkusunu belirtmektedir. Bu dizedeki kip kullanımı üstünden uzun bir zaman geçse bile eskiden sahip oldukları ilişkiye hala özlem duyduğunun göstergesidir.

*"Seni saklayacağım inan
Yazdıklarımda, çizdiklerimde,
Şarkılarımda, sözlerimde.*

*Sen kalacaksın kimse bilmeyecek
Ve kimseler görmeyecek seni,
Yaşayacaksın gözlerimde.*

*Bir seviyi anlamak
Bir yaşam harcamaktır,
Harcayacaksın.*

*Bir gün, tam anlatmaya..
Bakacaksın,
Gözlerimi kapayacağım..
Anlayacaksın."*

Bu şiirde bir önceki şiirde olduğu gibi geçmişe, geçmişteki bir yaşanmışlığa, biriktirilen anıya, saklanan bir sızıya özlem vardır. Şiir kişisi aynı zamanda sevgiliye bir sesleniş yaparak onunla tıpkı konuşurcasına iletişime geçmeye çalışmıştır. Ona geleceğin geçmişe hiç benzemeyeceğini anlatmaya çalışan şiir kişisi sevdiği kişiyle geçirdiği günleri tekrar yaşamak istemekte ve o günlerinin değerinin anlatılmaz derecede eşsiz olduğunu dile getirmektedir. Şiir kişisi seslendiği sevgilisinden onu anlamasını beklemektedir ancak korkusu onun her şeyin çok geç farkına varmasıdır çünkü şiir kişisi özlemini kendisi ölmeden karşı taraftaki kişiye aktarmak istemektedir. Aşk ve özlemi bir arada yaşayan bu kişi için bir aşkı anlamak bir yaşamı harcamak kadar uğruna fedakârlıklar yapılabilinecek bir şeydir.

Aşkta özlemin yanı sıra çocukluk günlerinin saflığına, koşulsuzluğuna duyulan özlem de Özdemir Asaf'ın şiirlerinde dikkat çeker.

*"Şimdi kocaman denizlerde, kocaman gemilerde
Neden yok Küçüklüğümüzdeki büyüklüğümüz
Çocukluğumuzun bahçelerinde, o evlerde
Kâğıttan gemilerimizi yüzdürdüğümüz.*

Bir şeyler mi kalmış çocukluğumuzda,

Çocukluğumuzla çözdüğümüz..."

Şiir kişisi geçmişte büyüme hayalleri kursa bile büyüdüğünde geçmişine geri dönmek istemektedir ve çocukluğuna özlem duymaktadır. Çocukken sahip olduğu o küçük dünyasında gelecek için kurduğu hayaller umduğu gibi gerçekleşmediği için çocukluğuna geri dönmek istemektedir. Çocukluğunda yaşadığı sorunları kolayca, çocukluğunun verdiği saflıkla ve karmaşaya yer vermeden çözebilirken artık yaşadığı sorunlar büyümüş ve onu denizdeki bir gemi gibi sürüklemiştir. Çocukluğunda sahip olduğu o kâğıttan gemiler yani basit mutluluklar ya da basit sorunlar büyüdüğünde elde edilmesi zor olan mutluluklara, büyük sorunlara dönüşmüştür. Bu sorunlar ya da ulaşılması zor olan hayaller, mutluluklar kocaman denizlerdeki kocaman gemiler imgesiyle belirtilmiştir.

2.2) Ahmet Telli Şiirlerinde Özlem

Ahmet Telli özlem temalı şiirlerinde yelpazesini geniş tutarak dosta, arkadaşta, geçmişe, yaşanmışlığa ve elbette aşka, sevgiliye olan özlemi yorumlamıştır. Şiirlerinde sıklıkla kullandığı "gülüş" kelimesi şiir kişilerinin özledikleri kişiden hatırladıkları en önemli unsurdur. Aynı zamanda şair, özlem duygusunun derinliğini doğa betimlemeleri ve imgelerinden yararlanarak ortaya koymuştur.

*"Sen dostumdun benim, gülünce güneşler açardı
Su gibi azizdin, yurdundun, alnında ateşler yanan
Işıklı bir ırmak gibi aktığımız o uzun yürüyüş
Dana dünkü sanki her patlayan sağanak bunu anlatır
Fabrika düdüklere bunu anlatır bana her vardiyada*

*Hazırladığımız ilk taş baskısı afişi anımsar mısın
Bükülüp giden kent sokaklarını, fabrika önlerini (...)*

*Belki tanırdın ilk vurulanı, o gün hiç ağlamadık
Hayır ağlamadık, çıldırdık o gün çıldırasya
Adını çocuklarımıza verdik onun, çoğaldı (...)*

*Sen dostumdun benim, gülünce güneşler açan
Bulutlara, rüzgâra asarım suretini her akşam (...)*

Unutma dostumsun sen, neredeyse orada ölmek isterim"

Dosta özlem konusunun işlendiği "*Kayıp Adresteki*" adlı bu şiirde başlıktan da anlaşıldığı gibi bir belirsizlik söz konusudur. Bu belirsizlik şiirin sonuna doğru anlam kazanmaktadır çünkü bu belirsizlik aslında dostunun ölüm nedeninin belirsizliğidir. Dostu boş yere ve haksız yere ölmüştür ve bu durum şiir kişinin aklında bir belirsizlik ve kabullenemeyiş yaratmaktadır.

Birinci kesitin ilk dizesinde şiir kişisi özlediği kişi olan dostunun gülmesiyle güneşlerin açtığını dile getirerek, dostunun onun hayatında ne kadar olumlu bir etkisi olduğunu söylemektedir. Birinci kesitin üçüncü dizesinde, şiir kişisi dostuyla yaptıklarını anımsamaktadır. Şiir kişisi "*daha düdü sanki*" dizesi ile ayrılıklarının taze olduğuna ve zamanın ne kadar çabuk geçtiğine dikkat çekmiştir. "*her patlayan sağanak bunu anlatır/fabrika düdükleri bunu anlatır bana her vardiyada*" dizeleri şiir kişinin çevresinde ona dostunu hatırlatan ve onun özlem duygusunu kabartan etmenler olduğunu anlatmaktadır.

İkinci kesitteki şiir kişisi özlediği kişiye seslenmekte ve onun da yaşananları hatırlayıp hatırlamadığını sorgulamaktadır. "*Kokuları hala burnumda onların*" dizesi anlatıcının duyduğu özlemin ne kadar şiddetli olduğunu vurgulamaktadır. Üçüncü kesitte, anlatıcı geçmişte yaşanan bir olaya geri dönüş yaparak o an hissettikleri acıyla karışık gurur duygusunu anlatmaktadır. Bahsedilen olay devrimcilerin öldürülmesidir ve o günlerde bu olayın sıklıkla yaşandığı "*mezarlar çoğaldı o gönden sonra, yetişmesi bize/öldürülecek kadar büyümüşük, öyle demişlerdi*" dizeleriyle ortaya çıkarılmıştır. Dördüncü kesitte şiir kişisi yaşanan bu acı olayların nasıl hala devam ettiğini ancak bazı kişilerin hala nasıl olanlara karşı duygusuz, duyarsız ve soğukkanlı kaldığı "*Ve hayat öylece akıp durdu işte, akıp duruyor/Kimilerinin bakışlarına yine karlar yağmış*" dizeleriyle eleştirilmiştir. "*Kitap yakanlar eksilmiyor, şu uçup duran / kırlangıç ölülerini görüyor musun kentin üstünde*" dizelerinde ise devrimcilere karşı olanlara kitap yakanlar sıfatı verilmiş ve onlara hiçbir zaman bir zarar gelmediği dile getirilmiştir, bunun yanı sıra kırlangıç ile özdeşleştirilen devrimcilerin ölümlerinin gerçekleştiği, başkaldırıların ortadan yok edildiğinden söz edilmiştir. Devrimcilere

karşı çıkan kesime "*kitap yakanlar*" denilmesinin nedeni de bilgili bir şekilde tıpkı bir kitap gibi karanlık sistemi aydınlatmaya çalışan devrimcileri yok etmeleridir. Şiir kişisi son kesitte yeniden dostuna karşı hissettiği derin özlemi dile getirmiş ve ölümünün dahi onun yanında gerçekleşmesini dilediğini söylemiştir.

*"Hiç özlemedim seni
Özlemek dostluktandır
dostluğundan öte bulmalıyım seni*

*Sıcaklığını bulmalıyım
dokunuşlarını, kenetlenişi
Terimizle sulanmalı yeryüzü
güneş terimizle ışıldamalı sabah olunca*

*Apansız fırtınalar çıkmalı
sarsılmalıyım*

*Özlemek
yanında olmak isteğidir
gülüşünü görmek biraz da
Hiç özlemedim seni (...)"*

"*Özlemedim Seni*" adlı şiirin başlığı şiir kişinin şiir boyunca sahip olduğu genel duygu durumunu en baştan göstermektedir. Şiir kişisi özlemek duygusunun dostluğa özgü bir duygu olduğunu dile getirerek sevdiği kişiyi hiç özlemediğini çünkü onu dosttan farklı bir yerde gördüğünü belirtmektedir.

İlk dize olan "*Hiç özlemedim seni*" dizesini leitemotive tekniği ile şiir boyunca birçok kez tekrar ederek özlem duygusunu reddetmeye ve bastırmaya çalışmıştır. Şiirin ikinci kesitinde özlediği ve aşık olduğu kişiyle beraber yapması gerekenlerin hayalini kurmaktadır. Şiirin dördüncü kesitinde şiir kişisi özlemenin tanımını yapmıştır ve yaptığı tanım doğrultusunda özlemek beraber zaman geçirme isteğidir ancak kesitin sonunda şiir kişisi "*Hiç özlemedim seni*" dizesini tekrarlayarak özlem duygusunun varlığını inkâr etmiştir. Aynı zamanda şiir kişisi özlemenin gülüşünü görme isteği olduğunu da dile getirmiştir, bu da özlem temalı şiirlerde Ahmet Telli'nin gülüş üzerinde özellikle durduğunun göstergesidir.

Beşinci kesitte anlatıcı, "gül, ırmak, bozkır" doğal unsurlarını kullanarak özlediği kişi ile kavuşursa neler yapacağını anlatmıştır. Altıncı kesitte "*ufuk ve krater*" doğal unsurlarını kullandığı "*Akkor halindeki ufuk/bakır bir tel gibi eriyip gider*/"

kraterler ortasında kalırım" dizeleriyle özlediği kişiye kavuşamamasının acılı bir durum olduğunu, onu inciteceğinden korktuğunu vurgulamıştır. "*Toprak yarılr birden/su kirlenir*" dizelerinde özlemin şiir kişinin üzerinde bıraktığı olumsuz etkilerden doğal unsurlar kullanılarak söz edilmiştir. "*ikimizi bir anda / yaşadığımı duyarım*" dizeleri özleminden dolayı hayal kurduğundan aynı anda hem onu hem de kendi hayatını yaşadığını hissetmiştir. Şiir kişisi gündelik hayatını sürdürürken aynı zamanda hep onu düşünmüş ve böylelikle hayata tutunabilmiştir çünkü ona olan aşkı ve onun için hissettiği büyük hasret hayatta onun dik tutan unsurlardır. Geçmişlerinde yaşanmışlıklarının çok olduğu şiir kişinin kolayca beraber vakit geçirdiklerini hayal edebilmesinden anlaşılmaktadır.

Son kesitte şiir kişisi "*Hiç özlemedim seni / özlemek dostluktandır /dostluğundan öte bulmalıyım seni*" dizeleriyle özlediğini kabullenemediği kişiyle dostluktan daha farklı bir ilişki hayali kurduğu ve bu hayali gerçekleştirmek için bir arayış içinde olduğunu anlatmaktadır.

*"Gün biter gülüşün kalır bende
anılar gibi sürüklenir bulutlar
Ömrümüz ayrılıklar toplamıdır
yarım kalan bir şiir belki de*

*Aykırı anlamlar arayıp durma
güz biter sular köpürür de
kapanmaz gülüşünün açtığı yara
uçurum olur cellat olur her gece*

*Her gece yeniden bir talan başlar
acı ses olur, ses deli bir yağmur
eski bir eylele gireriz böylece*

*Sığındığım her yer adınla anılır
ben girerim, sokağı devriyeler basar
bir de gülüşün eklenir kimliğime"*

"*Gülüşün Eklenir Kimliğime*" adlı şiirdeki anahtar sözcük "gülüş"tür. Bu kelime şiir boyunca başlıkla beraber leiternotive tekniğı ile dört kez tekrarlanmıştır. "*Gülüşün eklenir kimliğime*" dizesi şiir kişisinin özlediğı kişiyle beraber benliğine kavuştuğı ve o olmadan kendini eksik hissettiğı anlamına gelmektedir. "*Ömrümüz ayrılıklar toplamıdır*" dizesi şiir kişisinin özlem duyduğı kişiyle geçmişte de birçok kez ayrıldığını göstermektedir ve bu durum şiir kişisinin tekrar bir araya gelme umudu beslenmesini sağlamıştır. "*yarım kalan şiir belki de*" dizesi ise ortada bir bitmemişlik olduğunun ve yaşadıkları ilişkinin yarıda kaldığının altını çizmektedir.

İkinci kesitte "*Aykırı anlamlar arayıp durma*" dizesi şiir kişisinin özlediğı kişiden artık ona karşı tavır almak yerine uzlaşmacı bir tavır alması gerektiğini ya da ayrılık gerçeğinin bir birliktelik için olağan karşılanabilecek bir son olduğunu, bunun için farklı ve duygusal yorumlar yaparak olayı büyütmemesi gerektiğini dile getirmektedir. "*güz biter sular köpürür de / kapanmaz gülüşünün açtığı yara*" dizelerinde şiir kişisi olağan ve hayatın akışında gerçekleşen olayların elbet olacağını ancak o kişinin kalbinde gülüşüyle açtığı yaranın hiçbir zaman iyileşmeyeceğini belirtmektedir. Ona karşı duyduğı özlem aklındaki gülüşüyle daha da derinleşerek içinde büyük bir kedere neden olmuştur. "*uçurum olur cellat olur her gece*" dizesi şiir kişisinin hissettiğı acının onu her gece tekrar tekrar öldürdüğü imgesel bir anlatım biçimiyle aktarılmıştır.

"*Sığındığım her yer adınla anılır*" dizesi şiir kişisinin çevresindeki uzamların sürekli özlediğı kişiyi çağrıştırdığını ve bundan dolayı özleminin üstesinden gelemediğini anlatmaktadır. Şiirin son dizesinde şiir kişisi, özleminin bitmediğini, hayatını sanki özlediğı kişiyle beraber yaşayıp onun hep yanında olduğunu, unutamadığı gülüşünün kimliğine eklenmesiyle belirtmektedir.

2.3) Afşar Timuçin Şiirlerinde Özlem

Afşar Timuçin'in şiirleri duyguyu felsefi bakış açılarıyla yoğuran, derinlikli anlamlar içeren dizlerdir. Özlem temalı şiirlerinde de felsefi bakış açısını şiirin içine dahil ettiği görülmektedir. Özlem duygusunu kimi zaman sıradan kimi zaman da olağanüstü bir duygu olarak ele alan şair, çocukluğa, geçmişe ve yaşanmışlıklara özlemin yanı sıra genelde sevgiliye ve aşka olan özlemi ele almıştır.

*"Benim bir canla sevip bin özlemle andığım,
Bari gölgeni bırak bana (...)*

*Gönlümün bin güzelliğiyle inanıp sevdiğim,
Güzelliğini burada ince ince aratma (...)*

*Bana aşk şiirleri yazdırma artık
Beni burada gölgen gibi bırakma"*

"*Seni Düşündüğüm Türkü*" adlı bu şiirde şiirin başlığından da anlaşıldığı gibi şiir kişisi sevdiği kişiyi özlemekte ve onu ne kadar özlediğini "*bin özlemle anmak*" imgesiyle dile getirmektedir. Sevdiği kişinin güzelliğiyle etkilenen ve onun gölgesini görmeye bile razı olan şiir kişisi, sevdiği kişinin gölgesine ulaşana kadar onun güzelliğini çevresinde aramaya devam edeceğini söylemiştir. Aşkını kaleme alan şiir kişisi son dizede "*beni burada gölgen gibi bırakmak*" imgesiyle hayatta kaldığı süre boyunca onu hiç unutmayacağını, kalbinden ve aklından onu çıkaramayacağından dolayı her gün onunla yaşarmış gibi hissedeceğini anlatmıştır. Şiir kişisi, sevdiği kişiden geri dönmesini yalvarırcasına istemektedir.

*"(...) Ağır bir duyguyla bir arada
Onsuz da olunur gibi gelirken bana
Gittikçe basan sis artan duman
Ve kilitlenmesi zaman zaman
İçimde bir ağırlığın aşk adına (...)"*

"*Beklerken*" adlı bu şiirde de özlem duygusu şiir kişinin beklenmedik bir şekilde yaşadığı bir duygudur. Ayrılığını acı çekmeden ve sevgilisinin yokluğunu çekmeden atlatabileceğini düşünen şiir kişisi yanılmıştır çünkü ayrılığı onu olumsuz bir şekilde etkilemiştir. "*gittikçe basan sis*" ve "*artan duman*" dizeleri içindeki karamsar, umutsuz ve esenliksiz havayı göstermektedir. Onu rahatsız eden sis ve duman hayatına bir perde gibi inerek önünü görememesine neden olmuştur ve bu da kişinin çaresizlik içinde kendini kaybederek yönünü şaşırmasının göstergesidir. Aşk acısı ona artık acı vermeye başlamıştır ve onu çıkmaz bir yola doğru sürüklemiştir.

*"Akşam soğan kavrulan evlerde
Yoksul bir çorbayı ateşe koymadan önce
Son geleni bekler gibi seni beklemek*

Bir yudum alır gibi bir kadeh buzlu rakıdan

Çocuk annesine güvenir gibi

Sonu belirsiz bir yolculuğa çıkar gibi

Hiçbir şey olmuyormuş gibi sevmek seni

(...) Senin yolunu hiç yılmadan gözlemek

Benim için ölümsüzlükle birdir (...)"

"*Bir Sevgi Türküsü*" adlı bu şiirde şiir kişisi yaşadığı özlem duygusunu çeşitli benzetmeler yaparak sıradanlaştırmış ancak aynı zamanda özlemini yüceltmış ve büyüklüğünü ortaya koymuştur. "*Akşam soğan kavrulan evlerde yoksul bir çorbayı ateşe koymadan önce son geleni beklemek*" imgesi şiir kişinin içinde sevdiğine kavuşacağına dair bir umut olduğunu göstermektedir. Bu dizelerle yaratılan sıcak aile ortamı da aslında şiir kişinin sevdiği kişiyle kurmak istediği hayata bir göndermedir. "*bir kadeh buzlu rakıdan bir yudum almak*" imgesi şiir kişinin özleminin ona aslında bir noktada huzur verdiğini anlatmaktadır. Aynı zamanda özlemin şiir kişisinde oluşturduğu diğer duygular ise çaresizlik ve kaybolmuşluktur fakat o özlemini yaşamaya sonuna kadar devam etmekte kararlı ve ısrarcıdır çünkü sevgilisine olan bağını, sadakatini yitirmeden hala onu beklemek onun için ölümsüzlüktür yani yaşama tutunduğu daldır.

"Şiirler yazdırdı bana bakışın

Eline kırk yıl kalem almamışlara

Soğuk yürekleri ısıttı aşkın

Kendini büsbütün bitmiş sayanlara

Duyurdu yaşadığını içten içe (...)

Yılgınlığa sürükledi kimini

Kimini ölüme attı

Uykusunu kaçırdı kiminin

Kimine sensizliğin

Bıçak gibi acısını sapladı (...)"

"*Varlığının Türküsü*" adlı bu şiirde şiir kişinin sevdiği kişinin gidişi şiir kişisi dışında birçok kişiyi daha etkilemiştir. Bakışında etkilenerken şiir yazan tek kişi şiir

kişisi değildir, eline hiç kalem almayan kişiler bile bakışından etkilenecek şiir yazmıştır. Özlem duyulan kişi şiir kişinin de içine dahil olduğu birçok kişi için hayata bağlanma nedeni olmuş ve onların yaşama sevinçlerini kaybetmemelerini sağlamıştır. Bunun yanı sıra kimi insanlarda o kişinin gidişi yılgınlık, ölüm ve ya uykusuzluk gibi olumsuz sonuçlanmıştır. Giden kişiden yoksun olmak kişileri sessizleştirmiş ve onlara acı vermiştir.

*"Büyük tuzaklar düzenliyor yarına
Vardığım dar geçitler
Yorgunluk gibi yağıyor akşam sokaklarına
Eriyip dağılıyor bıraktığın gölgeler
Senle benim arama (...)*

Yaralı bir şubatın akşamına (...)

*Beni senden ayırıyor yarına
Yalnızlık adında bir yabancı
Beni kimsesiz yollara sürüyor
Kalsın diye yüreğinin derininde
Adımla çerçevesizmiş bir acı"*

"Gidiş" adlı bu şiirde şiir kişisi gelecek için endişelenmekte, sıkıntılar çekmekte ve içinde bir hayat yorgunluğu barındırmaktadır. Tüm bu yaşadıklarının nedeni sevdiği kişiye duyduğu özlemdir. Aklından onunla yaşadığı anıları çıkaramamakta ve bu anıların her biri birer gölge gibi şiir kişinin üstüne gelerek onu çaresizlik ve umutsuzluğa sürüklemektedir ve yavaş yavaş bu anıları unuttukça birbirlerine ulaşmaları da güçleşmiştir. Şiir kişinin kendini bir gece sayması kalbindeki karamsarlığı ve bıkkınlığı göstermektedir ve terk edilmişinden beri her verdiği karar ya da seçtiği yolun sonu özlediği kişiye varmaktadır, onu aklından çıkarmak şiir kişisi için imkânsıza yakındır. "Gidenler çoktan gitti biz kaldık" dizesi şiir kişinin o karamsar duygularının içinde küçük de olsa bir parça umut barındırdığını anlatmaktadır. Şiirin son dört dizesinde şiir kişinin yalnızlığı kabullenemeyişi yalnızlığa yabancı adını vermesinden anlaşılmaktadır. Yalnızlık onu toplumdan soyutlamaya zorlamış ve kalbinde acısı sonsuza kadar sürecek olan bir yaraya neden olmuştur.

"Neden seni özlemek

Özlemektir bir yandan uzakları"

Bu dizelerde şiir kişisi için özlemek kişinin yakınında değil uzağında olanı özlemektir. Bir diğer deyişle kişi ulaşamadığını ve sahip olamadığını özlemektedir.

Afşar Timuçin özlem temalı şiirlerinde "çocukluğa özlem"i de işlemiştir. Çocukluğa bakışı yaşanmışlıklara, bir anlamda biriktirdiği anılara özlem ve yaşanmamışlıklara özlem olarak ikiye ayrılmıştır.

*"Bir günlük çocukluğa, bin yılını verirdin
Artık çocuk değilsin, büyüdün artık
Yolda yürürken kendine dikkat et
Yemek yerken sakın üstüne dökme
Kömür mü taşıdın, kapkara tırnakların (...)*

*Bir günlük çocukluğa, bin yılını verirdin
Ama çocuk olmadın bir gün bile
(Büyük insan gibidir benim yavrum)
Sen şimdi sessiz bir deniz kıyısında
Dönüşsüz büyümüşlüğüyle durmadan
Panayırlar, balonlar, kayıklar özlüyorsun"*

"Yaşanmamış Çocukluğun Türküsü" adlı bu şiirde başlığından da anlaşıldığı gibi şiir kişinin çocukluğunda yaşayamadıklarına olan özlemi ele alınmıştır. Şiir kişinin çocukluğuna duyduğu özlem o kadar büyüktür ki çocukluğundan bir gün yaşamak için şu anki hayatından bin yılını vermeye razıdır. Büyüyünce sahip olunan hayatla çocukluktaki hayatı karşılaştıran şiir kişisi büyüdükçe işlerin daha ciddi ve kurallar çerçevesinde gerçekleştiğinin farkına varmıştır. Günümüzde bir birey olmanın neler gerektirdiğini iyi bir iş, gösterişli bir çanta gibi toplumun normları tarafından oluşturulmuş klişelerle örneklendirmiştir. Çocukluğunu dilediği gibi yaşayamamasının nedeninin ailesi olduğu parantez içinde verilen cümleyle anlaşılmaktadır. Büyümeyi durduramamasına rağmen şiir kişinin içindeki çocukluk hiçbir zaman kaybolmamış ve o hep yarım kalmış çocukluk günlerine özlem duymuştur.

*"Baba kar çok olunca balkonda
Çıkıp kardan adam yapalım mı?"*

(İyi giyiniriz üşümeyiz)
Ama ya kar tutmazsa (...)
Kardan adamın başına koyalım mı şapkamı?
Baba kar yağıyor
Dağlara çıkıp biz de kayalım mı?
Dağlar uzak, olsun gideriz baba

Neden gülmüyorsun, neden dağlara gitmiyoruz?
Neden kardan adam yapmıyoruz eskisi gibi?
Neden hep düşünüyorsun, neyi, kimi?
Baba çıkıp kartopu oynayalım mı?
(İyi giyiniriz üşümeyiz)"

"Ali'nin Türküsü" adlı bu şiirde ise şiir kişisi çocukluğundaki yaşanmışlıklara özlem duymaktadır. Babasıyla kar yağınca balkonda kardan adam yapmayı anımsayan şiir kişisi şimdi de babasıyla dağlara çıkıp kaymak ve kardan adam yapmak istemektedir ancak babasının aklında başka şeyler vardır. Bunlar geçen zamanla beraber oluşan sorunlar ve ya günümüzdeki aile ilişkilerindeki kopuklukların göstergesidir çünkü insanlar artık küçük şeylerden mutlu olmayı unutmuş hayatta kalma çabasıyla beraber mutsuzluk ve düşünce ağlarının içinde kalmıştır.

3) SONUÇ

Şiir dünyasına ışık tutan en önemli duygulardan biri olan "özlem" kişilerin iç dünyasını ve dolayısıyla onların dış dünyaya karşı davranışları ve duruşlarını derinden etkilemiştir. Şairlerin "özlem" temasını sıklıkla ele almalarının nedeni, bireylerin hayatlarının hangi döneminde olursa olsun, farkında olarak ya da olmayarak, isteyerek ya da istemeyerek bu duyguyu yaşamalarıdır. Duygunun evrenselliği kesin olarak herkes tarafından kabul edilmiş olsa da, şairler tarafından bu tema işlenirken şairlerin kişisel özellikleri ve buna bağlı olarak oluşan yazım biçimleri şiirler arasında farklılıklar yaratmıştır.

Bu tezde incelenen şairlerin (Özdemir Asaf, Ahmet Telli ve Afşar Timuçin) ortak noktası özlem temasını bireysel olarak ele almaları ve bu temayı genelde yalnızlık ve umut temalarıyla yoğurmalarıdır. Bu şairlerin şiirlerinde anlatılan özlem çoğu zaman

ayrılık sonrası özlem, çocukluğa özlem, yaşanmışlıklara özlem ya da dostluğa özlemdir; bu nedenle özlem duygusunun memleket özlemi gibi toplumsal bir yönden incelenişinden söz etmek pek mümkün değildir. Şairlerin yarattığı şiir kişileri özlemin doğurduğu yalnızlık ve umut gibi kimi ortak duygu durumlarını paylaşırsa da olaylara ve durumlara bakış açıları farklıdır.

Özdemir Asaf'ın yarattığı şiir kişileri bireysel yalnızlıklarını çabuk kabullenen ve olumsuz duygu durumlarından kolaylıkla sıyrılamayan özelliklere sahiptir. Hayal ederek geçmişi hatırlama ya da gelecek hakkında bir takım hayaller kurma Ö. Asaf şiirlerindeki şiir kişilerinin özleyince yapmaya eğilimli olduğu davranışlardır.

Ahmet Telli ise zamanla değişime uğrayarak kabullenemeyişten kabullenişe doğru giden bir olgu olarak işler "özlem"i. Dostluğa duyulan özlemi ölüm olgusuyla birleştirerek özleme daha farklı bir bakış açısı kazandıran A. Telli, özleminin nedenini çoğunlukla yaşanmışlıklara ve bu yaşanmışlıkların şiir kişilerinin hayatları üzerinde ne kadar derin bir etkiye sahip olduğundan bahsetmiştir.

Afşar Timuçin'de özlemin yorumlanışına felsefi bir bakış açısı katılmış ve bu da daha derin anlamlar yüklenebilme özelliğini katmıştır. Özlem duygusu kimi zaman beklenmedik kimi zamansa önceden belli olarak bireyin hayatına giren bir duygu olarak felsefi boyutlarla beslenerek şiir kişilerinde olgun bir kişilik yaratmıştır.

4) KAYNAKÇA

1. ASENSA, İnci (1994) Türk Yazınından Seçilmiş Ayrılık, Özlem, Yalnızlık Şiirleri, İstanbul, Adam Yayınları
2. ASAF, Özdemir (1999) Yalnızlık Paylaşılmaz, İstanbul, Adam Yayınları
3. TİMUÇİN, Afşar (2003) Böyle Söylenmeli Bizim Türkümüz, İstanbul, Bulut Yayınları
4. TELLİ, Ahmet (2013) Kalbim Unut Bu Şiiri, İstanbul, Everest Yayınları
5. <http://www.e-sehir.com/siirler/yazar6.html>